

Posudek vedoucího diplomové práce Jany Režné: Diplomatická ochrana

Předložená diplomová práce většího rozsahu (103 s. vlastního textu a dalších 19 s. seznamu zkratk, literatury a dokumentů a příloh) se zabývá jedním z aktuálních kodifikačních témat Komise pro mezinárodní právo. Jde o téma, které sice patří mezi tradiční instituty mezinárodního práva, ale současně dnes prochází vývojem, kdy teorie i praxe mezinárodního práva reflektuje určité posuny v jeho obsahu a významu. To klade zvýšené nároky na jeho zpracování, stejně jako relevantní literatura a judikatura, která je dosti bohatá, avšak dostupná především v cizích jazycích. Diplomantka úspěšně zvládla práci s primárními prameny i literaturou převážně v angličtině.

Práce má celkem promyšlenou a logickou strukturu. V první kapitole stručně připomíná mezinárodní cizinecké právo. Kapitola 2 nastiňuje problém postavení jednotlivce v mezinárodním právu, tj. především otázku mezinárodněprávní subjektivity jednotlivce. Diplomantka správně uchopila historický vývoj (a jeho reflexi v právním pozitivizmu), který sice upřel jednotlivci subjektivitu, ale současně umožnil vznik diplomatické ochrany. Některé odkazy na názory autorů (s. 12) k prokázání teze o tom, že pozitivistický přístup je překonán, ovšem nejsou příliš přesvědčivé (např. citovaný názor H. Kelsena). Naopak správně uvádí diplomantka příklady norem mezinárodního práva, které mohou podpořit tezi o subjektivitě jednotlivce, a formuluje základní výzkumnou otázku diplomové práce, zda diplomatická ochrana ještě v dnešní době plní svou funkci (s. 14).

Jádro celé práce tvoří velmi rozsáhlá kapitola 3., kde autorka důkladně rozebírá samotný institut diplomatické ochrany v teorii i praxi, a to nejprve jeho základní principy a podmínky pro uplatnění diplomatické ochrany (zejm. též teorie vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků). Zvláště podrobně pak rozebírá práci Komise pro mezinárodní právo a současný návrh 19 článků o diplomatické ochraně, včetně kritických komentářů. Správně rozlišila odlišné přístupy dvou zvláštních zpravodajů (M. Bennouna a J. Dugard), přičemž je zřejmé, že jí bližší druhý přístup. Komise nakonec místo hledání definici a účelu diplomatické ochrany zvolila pragmatický přístup spočívající ve formulaci použitelných pravidel.

Podstatně stručnější je kap. 4., která se pod ne zcela přesným názvem „diplomatická ochrana dnes“ zabývá spíše vztahem mezi diplomatickou ochranou a jinými pravidly mezinárodního práva, jež umožňují ochranu práv jednotlivců (fyzických či právnických osob) poškozených jednáním jiného státu. Diplomantka stručně připomíná mezinárodní mechanismy na ochranu lidských práv a mezinárodní ochranu investic (rozhodčí řízení ICSID). Přitom

formuluje i určité závěry ve smyslu postupného snižování (či úpadku) významu diplomatické ochrany a jejího nahrazování alternativními mechanismy.

Práci pak uzavírá závěr, který je až příliš stručný možná proto, že mnohé ze shrnujících a hodnotících úvah bylo již uvedeno na konci předchozích kapitol. Diplomátka nicméně odpovídá na výzkumnou otázku s tím, že i přes pokles významu je v některých případech diplomatická ochrana jedinou formou mezinárodní ochrany cizích státních příslušníků a jejich majetku, proto by měla být zachována a podporována.

Diplomová práce je převážně napsána pečlivě, s minimem chyb a překlepů (jejich příkladem může být v pozn. 100 na s. 34 Evropská úmluva o státním občanství citovaná jako E.T.S. No 1666). Obecnějším problémem je to, že v mnoha případech jsou citovány názvy smluv jen v angličtině, i když existují běžně používané české názvy.

Pro ústní obhajobu doporučuji, aby se autorka zamyslela nad otázkou, do jaké míry představuje Komisi připravený návrh článků kodifikaci obyčejového mezinárodního práva nebo pokus o jeho progresivní rozvoj. K této analýze se zvláště nabízejí ustanovení o diplomatické ochraně osob bez státního občanství a o ochraně akcionářů.

Celkově jde o zdařilou diplomovou práci, kterou s výhradou úspěšné obhajoby předběžně hodnotím jako výbornou. Svým rozsahem i úrovní zpracování splňuje kritéria pro uznání za rigorózní práci.

V Praze dne 15.5.2006

Prof. JUDr. Pavel Šturma, DrSc.